STOCKHOLMS UNIVERSITET
MATEMATISKA INSTITUTIONEN
Avd. Matematisk statistik, MD

LÖSNINGAR
17 mars 2022

Lösningar

17 mars 2022

Uppgift 1

a) Här hade jag tänkt att det skulle stå Y istället för X. Man hade då löst det med hjälp av betingning: $\mathbb{E}[Y] = \mathbb{E}[\mathbb{E}[Y|X]] = \mathbb{E}[X] = 1/\lambda$. Nu blev det ett X istället och då räcker det att konstatera att X är exponentialfördelad och hämta väntevärdet från tabellen (sista steget ovan).

b) $\mathrm{Var}(Y) = \mathbb{E}[\mathrm{Var}(Y|X)] + \mathrm{Var}(\mathbb{E}[Y|X]) = \mathbb{E}[X] + \mathrm{Var}(X) = \frac{1+\lambda}{\lambda^2}$.

c) $P(Y=0) = \int_0^\infty P(Y=0|X=x) f_X(x)dx = \int_0^\infty e^{-x} \cdot \lambda e^{-\lambda x} dx = \frac{\lambda}{1+\lambda}$.

Uppgift 2

Tillstånden kommunicerar med varandra på följande vis:

$$\begin{array}{ccccccccc} 2 & \longleftrightarrow & 1 & \longrightarrow & 3 & \longrightarrow & 4 & \longrightarrow & 5 \\ & & & & \circlearrowright & & \nwarrow & & \swarrow \\ & & & & & & & 6 & \end{array}$$

Det innebär att kedjans klasser är:
$\{1,2\}$: transient med period 2
$\{3\}$: transient och aperiodisk
$\{4,5,6\}$: rekurrent med period 3

Uppgift 3

Låt $N(t)$ beteckna antalet födslar i $[0, t)$ (där $t = 0$ är dygnets början). Då gäller att $N(t) \sim \text{Po}(2t)$.

a) $\mathbb{P}(N(0.5) \geq 1) = 1 - \mathbb{P}(N(0.5) = 0) = 1 - e^{-1} = 0.632$.

b) Vi får att $\mathbb{P}(N(11) - N(9) = 4) = \mathbb{P}(N(2) = 4) = \frac{4^4}{4!}e^{-4} = 0.195$, där vi i den första likheten har utnyttjat att processen har stationära inkrement.

c) Vi söker $\mathbb{P}(\{N(17) - N(16) > 0\} \cap \{N(20) - N(18) > 0\})$. Eftersom processen har oberoende och stationära inkrement så ges den sökta sannolikheten av $\mathbb{P}(N(1) > 0)\mathbb{P}(N(2) > 0) = (1 - e^{-2})(1 - e^{-4}) = 0.849$.

Uppgift 4

Amöbakolonins tillväxt kan beskrivas av en förgreninsprocess med Bin(2,0.75)-fördelad avkomma.

a) Det förväntade antalet amöbor av en given färg efter n dygn är μ^n, där μ betecknar väntevärdet i avkommefördelningen. Vi har $\mu = 1.5$ och det förväntade totala antalet amöbor efter fem dygn blir alltså $3 \cdot (1.5)^5 = 22.8$.

b) Den sökta sannolikheten ges av den minsta positiva roten till ekvationen $p_2x^2 + p_1x + p_0 = x$, där $\{p_i\}$ är avkommefördelningen. Ekvationen blir $x^2 - \frac{10}{9}x + \frac{1}{9} = 0$, som har lösningarna $x = 1/9$ och $x = 1$. Den sökta sannolikheten är alltså $1/9$.

c) Den sökta sannolikheten ges av $\mathbb{P}(\text{alla får samma färg}) = \mathbb{P}(\text{alla gula}) + \mathbb{P}(\text{alla röda}) + \mathbb{P}(\text{alla blåa}) = 3 \cdot \mathbb{P}(\text{alla gula}) = 3 \cdot \mathbb{P}(\text{röd dör ut}) \cdot \mathbb{P}(\text{blå dör ut}) \cdot \mathbb{P}(\text{gul dör ut}) = 3 \cdot \frac{1}{9^2} \cdot \frac{8}{9} = 0.33$. Här har vi utnyttjat att amöborna reproducerar sig oberoende av varandra och att den gula, röda och blå kolonin alltså utvecklas oberoende av varandra.

Uppgift 5

Enligt teorin ska f väljas som inversen till fördelningsfunktionen F för X. Vi får för $0 \leq x \leq 1$ att

$$F(x) = \int_0^x 2(1-t)dt = 2x - x^2.$$

Ansatsen $u = 2x - x^2$ ger $x = 1 \pm \sqrt{1-u}$, och eftersom x ligger mellan 0 och 1 så kan inte plustecknet komma ifråga. Den sökta funktionen är alltså $f(U) = 1 - \sqrt{1-U}$ (vilket om man vill kan förenklas till $f(U) = 1 - \sqrt{U}$, ty om U är likformigt fördelad på intervallet (0,1) så har $1 - U$ samma fördelning).

Uppgift 6

Processen kan beskrivas av en Markovkedja i kontinuerlig tid med tillstånden

0: tvättomaten är tom
1: ett par befinner sig i tvättomaten och en maskin är igång
2: ett par befinner sig i tvättomaten och båda maskiner är igång.

De möjliga övergångar är $0 \to 2$ (med intensitet λ), $2 \to 1$ (med intensitet 2μ, eftersom tiden tills någon av maskinerna är klar ges av minimum av två oberoende exponentialvariabler med parameter μ, vilket en exponentialvariabel med parameter 2μ) och $1 \to 0$ (med intensitet μ). Intensitetsmatrisen (där vi skriver intensiteterna med vilka vi rör oss mellan tillstånden utanför diagonalen, och den sammanlagda intensiteten med vilken vi lämnar tillståndet med omvänt tecken på diagonalen) ges av

$$\mathbf{Q} = \begin{bmatrix} -\lambda & 0 & \lambda \\ \mu & -\mu & 0 \\ 0 & 2\mu & -2\mu \end{bmatrix}.$$

Eftersom kedjan är ändlig och irreducibel så existerar en gränsfördelning $\pi = (\pi_1, \pi_2, \pi_3)$ som bestäms av $\pi Q = 0$ (balansekvationerna) tillsammans med villkoret att $\pi_1 + \pi_2 + \pi_3 = 1$. Vi får $\pi = \frac{2\mu}{2\mu+3\lambda}(1, \frac{\lambda}{\mu}, \frac{\lambda}{2\mu})$.

a) För $\lambda = \mu = 2$ får vi att $p_0 = 0.4$. Tvättomaten är alltså tom 40% av tiden i långa loppet.

b) Den andel av kunderna som man går miste om ges av $1 - p_0 = \frac{3\lambda}{2\mu+3\lambda}$. Om detta inte ska överstiga 0.5 då $\mu = 2$ så måste det gälla att $\lambda \leq 4/3$.